

Rambøll Danmark A/S
 Sverigesgade 3 TV
 5000 Odense C
 Att.: Tobias Jessen, TJN@ramboll.dk

**Foreløbig udtalelse i henhold til museumslovens § 25-27 vedr.
 arkæologiske interesser i forbindelse med planer om et
 vådområdeprojekt langs Vorning Å**

Viborg Museums j. nr.: VSM Vådområdeprojekt Vorning Å

Dato: 03-03-2025

Sagsnr.: 25/6689
 Sagsbehandler: vpl4l

Rambøll har den 3. marts 2025 anmodet Viborg Museum om en foreløbig udtalelse i forbindelse med en forundersøgelse for et vådområdeprojekt ved Vorning Å, øst for Tjele Langsø.

Direkte tlf.: 51 49 08 33
 Direkte e-mail: l4l@viborg.dk

Side 1 af 4

Projektområdet omfatter et areal på ca. 131 ha med lavbundsgrunde. Formålet med projektet er overordnet set at forbedre vandmiljøet ved at reducere udledningen af kvælstof til fjorde og kystvande. Dette gøres i projektet bl.a. ved at:

- Afbryde intern afvanding ved afbrydning af dræn og punktopfyldninger af grøfter.
- Føre dræn som løber ind i projektområdet udefra til overrisling indenfor projektafgrænsningen.
- Genslynge strækninger af Hvasøj Vandløb (ca. 1300 m).

Gravearbejde vil primært foregå i forbindelse med genåbning og genslyngning af det mindre tilløb Hvasøj Vandløb i det nordøstlige projektområde. Derudover vil der blive foretaget gravearbejde i forbindelse med punktvise afbrydning af eksisterende dræn og grøfter, samt enkelte søgerender til opsporing af dræn.

Se oversigtskort bagest i denne foreløbige udtalelse.

På den baggrund fremsender museet hermed sin udtalelse for det berørte areal.

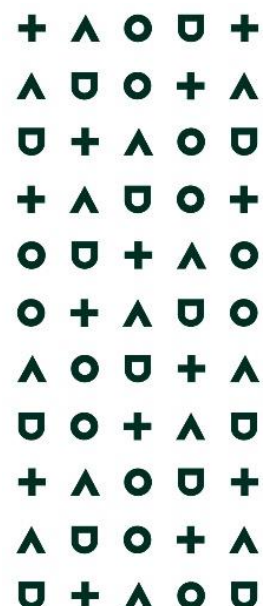
Det er museets vurdering, at der er risiko for forekomst af ukendte væsentlige fortidsminder i området, der vil blive berørt af ovennævnte anlægsarbejde. Risikoen vurderes dog forskelligt.

Begrænset risiko

- I forhold til de beskrevne anlægsarbejder vurderes risikoen for begrænset i de delområder, hvor der udelukkende planlægges punktvise afbrydelse af interne drænsystemer, opfyldning af grøfter og vandløb samt søgerender.

Det betyder:

- På disse delområder vil museet ikke foretage sig yderligere, såfremt omfanget af jordarbejder ikke overstiger det beskrevne omfang.

- Skulle der komme ændringer i forhold til det beskrevne projekt, især med hensyn til yderligere eller mere omfattende jordarbejder i projektområdet eller afledte jordarbejder udenfor projektområdet, så ønsker museet at blive orienteret, således at det på ny kan vurdere de arkæologiske interesser.
- Skulle der mod forventning blive påtruffet spor efter væsentlige fortidsminder ved anlægsarbejder i disse delområder, er det i henhold til museumslovens § 27 stk. 2 pligtigt at standse anlægsarbejdet i det omfang det berører fortidsminderne. Fundet skal straks anmeldes til museet.

Større risiko

- Jordarbejdet i forbindelse med genslyngningen af Hvasshøj Vandløb i nyt forløb kan rumme risiko for at berøre væsentlige fortidsminder. Graden af risiko kan dog ikke vurderes nærmere, da tværsnittet af vandløbet ikke er oplyst i det fremsendte.
- Det er ikke oplyst hvorfra jorden til opfyldningen af det eksisterende Hvasshøj Vandløb kommer. Eventuelle terrænskrab eller andet jordarbejde indenfor projektområdet i større dybder end 0,3 m vurderes at rumme risiko for at berøre væsentlige fortidsminder.

Det betyder:

- På disse delområder vil museet indstille, at foretages en arkæologisk forundersøgelse for at afklare, om der faktisk findes væsentlige fortidsminder. En juridisk bindende udtalelse i henhold til museumslovens § 25 kan kun fremsendes såfremt museet får mulighed for at foretage en forundersøgelse af det berørte areal.

Baggrund

Der er tidligere registreret arkæologiske fund eller anlæg i selve projektområdet i form af en nu overpløjet gravhøj (FF 131212-57). Ingen kendte fortidsminde-beskyttede arealer er kendt indenfor projektområdet.

Umiddelbart udenfor projektområdet, på det "tørre land", er registreret en række gravhøje, ligesom der tidligere er registreret flere nu sløjfede gravhøje samt et endnu uafgrænset bosættelsesområde fra jernalderen (FF 131212-77).

Videre forløb

- Museet har med denne foreløbige udtalelse forholdt sig til projektet som det kortfattet er beskrevet i Rambølls anmodning til museet fra marts 2025. Museet vil gerne orienteres, såfremt der skulle komme ændringer i forhold til det beskrevne projekt, især med hensyn til yderligere eller mere omfattende jordarbejder i eller udenfor projektområdet, således at det på ny kan vurdere de arkæologiske interesser.
- Det berørte planareal er over 0,5 ha, og der vil derfor være tale om en større forundersøgelse, som bygherren ifølge museumslovens § 26, stk. 2 skal betale for.

- Hvis der ved en forundersøgelse ikke findes spor efter væsentlige fortidsminder, frigives området til anlægsarbejde. Skulle der efterfølgende alligevel blive påtruffet spor efter fortidsminder, er det i henhold til museumslovens § 27 stk. 2 pligtigt at standse anlægsarbejdet i det omfang det berører fortidsmindet. I henhold til museumslovens § 27 stk. 5 er det i så fald staten, der skal afholde udgifterne til en eventuel undersøgelse.
- Hvis der ved en forundersøgelse findes spor efter væsentlige fortidsminder, vil museet indstille, at disse enten friholdes for anlægsarbejde (ved at anlægsarbejdet flyttes væk fra området, hvor der er væsentlige fortidsminder), eller at fortidsminderne undersøges. Såfremt bygherren fastholder anlægsarbejdet i et område med væsentlige fortidsminder, er det bygherren, der skal betale for den arkæologiske undersøgelse, jf. museumslovens § 27, stk. 4.
- Museet vurderer at en prøvegravning som forundersøgelse vil være uhensigtsmæssigt på de lavtliggende arealer. Derfor foreslår museet, at forundersøgelsen på disse arealer gennemføres som en arkæologisk overvågning i stedet for en arkæologisk prøvegravning. En sådan overvågning omfatter indledende møde med entreprenøren samt løbende "tilsyn" med anlægsarbejdet. Hvis der under overvågningen findes mere omfattende fortidsminder, skal der udarbejdes budget for en egentlig arkæologisk undersøgelse, såfremt anlægsarbejdet ikke lader sig flytte.
- Vær opmærksom på, at den beskyttede gravhøj (frednr: 191141a) syd for Vorning Å og øst for Hvalshøj Vandløb kaster en 100 m fortidsmindebeskyttelseslinje ind i projektområdet, og at anlægsarbejder her kræver dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 18.

Du bedes kontakte museet for at aftale nærmere om en evt. besigtigelse og prøvegravning.

Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede.

Med venlig hilsen

Lars Agersnap Larsen
Museumsinspektør, Arkæolog

- Signatur**
- Projektområde REV2
 - Undersøgesområdet
 - Vorning A
 - Vorning A - St. pr 500 m
 - Tilløb genslynges
 - Pro. Hvashej Vandløb - St pr 100 m
 - Eksisterende grøft/vandløb
 - Eksisterende dræn
 - Tilfyld vandløb
 - Grøft afbrydes
 - Dræn afbrydes
 - Overrissling
 - Rørbrø (Ø1000 mm)
 - Sikring af adgangsvej
 - Søgerende
 - Hobrovej 126 - Boardwalk
 - Rydning

Dato: 10.01.2025
 Udarbejdet af: TJN
 Kontrol: DNST
 Godkendt af: JAVN
 REV: 2

Vådområdeprojekt Vorning A
 Teknisk forundersøgelse

Projektnr.
 1100054615

Viborg Kommune

BILAG
 Projektkort

RAMBOLL WATER

RAMBOLL

Oversigtskort over projektområdet fra Rambøll, januar 2025.